

چه دلایلی باعث افزایش طلاق‌های زودهنگام شده است؟

پژوهشگران جامعه‌شناسی با انجام یک تحقیق، دلایل افزایش طلاق‌های زودهنگام را بررسی کردند.

پژوهشگران جامعه‌شناسی با انجام یک تحقیق، دلایل افزایش طلاق‌های زودهنگام را بررسی کردند.

به گزارش ایسنا، میزان طلاق در ایران، به خصوص تا ابتدای دهه هشتاد روند منظمی نداشته است و مطابق با آمار در بازه زمانی سال ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۴ تعداد طلاق ثبت شده، دو برابر شده است. بیشترین میزان طلاق یعنی در حدود ۸۵ درصد آن‌ها در شهرها و ۱۵ درصد از آن‌ها در مناطق روستایی اتفاق افتاده است.

در استان ایلام طی ۳۰ سال گذشته، طلاق به شدت رو به افزایش بوده است و رشد سالانه طلاق در این استان از میانگین طلاق در کشور نیز بالاتر رفته است. علاوه بر شاخص میزان رشد طلاق، یکی دیگر از شاخص‌های مهم در بررسی وضعیت خانواده‌ها، میزان دوام زندگی‌های منجر به طلاق است و بررسی‌ها نشان داده که استان ایلام در بین استان‌های با کمترین دوام زندگی قرار دارد. همچنین مشخص شده که با افزایش طول مدت ازدواج، احتمال طلاق در این استان کمتر می‌شود.

با توجه به اینکه موضوع طلاق به یکی از مسائل اجتماعی جدی این استان تبدیل شده است، پژوهشگران با انجام یک مطالعه به بررسی چرایی طلاق‌های زودهنگام در شهر ایلام پرداختند.

در این مطالعه کیفی با ۲۱ نفر از زنان و مردان مطلقه یا در شرف طلاق که طول زندگی مشترک آن‌ها کمتر از سه سال بود، مصاحبه انجام شد. در طول مصاحبه مشخصات افراد شامل سن زوج، سن زوجه، طول مدت عقد، طول زندگی مشترک، سن ازدواج، شغل و سطح تحصیلات زوجین و تعداد فرزندان مورد پرسش قرار گرفت و اطلاعات به دست آمده پس از دسته‌بندی و کدگذاری مورد تحلیل قرار گرفتند.

مفاهیم به دست آمده از این مصاحبه‌ها شامل ۲۶۱ مفهوم و ۱۶ مقوله اصلی بودند. این مسائل مطرح شده به شرح زیر هستند:

- ازدواج تکلیف‌مند؛ پنداشت از ازدواج به مثابه عبور از بحران‌های شخصی و خانوادگی؛

- انفعال پیشگی در مخالفت؛

- زمان بندی محدود و تعجیل در عقد؛

- مواجهه سنتی با دوران عقد؛

- سازماندهی نمایشی رفتار در دوره عقد؛

- قصور در برخورد منطقی با مسائل؛

- زوجین در کشاکش تفاسیر متضاد از موقعیت؛

- بدگمانی؛

- نفوذ کنشگران سنتی؛

- بازدارنده‌های جدایی دوران پیش از عقد و عقد؛

- جدال برای تصاحب زوجین، در میدان خانواده‌ها بعد از ازدواج؛

- شکنندگی زندگی و سهل انگاری در ازدواج دوم؛

- تمایلات ابزه های نسلی؛

- عقب گرد به سوی رویاهای پیشین و میل به تغییرات نامتعارف؛

- خلاء عاطفی؛

- زناشویی ناخوشایند.

تجزیه و تحلیل داده های به دست آمده از این مطالعه؛ از حضور پررنگ عنصری به نام «گفتمان سنت» در اکثر مقولات حکایت دارد. به گفته پژوهشگران این تحقیق؛ بزرگان و معتمدان طوایف به عنوان نگهبانان سنت، نقش بسیار مهمی در برساخت فرهنگی و اجتماعی وقایع و پدیده ها از جمله نهاد خانواده ایفا می کنند. در بیشتر نمونه ها زوجین و عمدتاً زنان، روندی آزادانه در انتخاب همسر نداشته و بیشتر پذیرنده اند تا فعال در تصمیم گیری و در صورت عدم تمایل به ازدواج، به دلایل مختلف، قدرت زیادی برای مخالفت نداشته اند.

علاوه بر این پذیرندگی که انواع مختلفی از مصلحت در آن دیده می شود؛ می توان بیشتر این نوع ازدواج ها را ازدواج های تکلیف مند، کارکردی و احساسی-هیجانی به شمار آورد تا عقلانی- منطقی.

پنداشت از ازدواج به مثابه مقابله با رفتارهای مخاطره آمیز جوانی، پنداشت از ازدواج به مثابه نوعی مراقبت و سرپرستی برای زوج یا زوجه یا خانواده وی، همه و همه مواجهه سنتی با ازدواج است.

نبود دوره نامزدی، زمان بندی محدود و تعجیل در برگزاری مراسم عقد که به نظر می رسد به هیچ عنوان زمان بندی مناسب و ایده آلی برای آشنایی زوجین نباشد (آن هم در فضای سنتی و نیمه سنتی جامعه ایلام که امکان آشنایی پیشاعقدی اندک است) یکی دیگر از یافته های این تحقیق است. البته در میان افراد، نمونه تحقیق افرادی بودند که بر عکس نمونه های دیگر، طول مدت عقد آن ها بسیار طولانی و نامتعارف و از یک تا سه سال در نوسان بود. بی تردید از این دوره نیز نمی توان به عنوان یک دوره ایده آل برای آشنایی بیشتر و آمادگی زوجین برای ورود به زندگی مشترک نام برد.

پژوهشگران این مطالعه پیشنهاداتی را برای کاهش این معضل اجتماعی ارائه دادند:

- هدایت و سوق دادن دانشجویان رشته علوم اجتماعی دانشگاه ایلام به این موضوعات؛

- برنامه ریزی و سیاست گذاری و توجه هر چه بیشتر به گفتمان سازی، برای جامعه پذیری جنسیتی در نهادهایی مثل خانواده، مدرسه، دانشگاه و ...؛

- گفتمان سازی برای مواجهه منطقی و عقلانی تر با پدیده ازدواج و طلاق؛

- لزوم بازاندیشی به خصوص بازاندیشی نهادی در مورد نقش کنش گران سنتی در جامعه ایلام به خصوص برای حل مسائل خانوادگی.

این تحقیق به سفارش دفتر امور اجتماعی و فرهنگی استانداری ایلام انجام شده است و صدیقه پیری؛ استادیار گروه جامعه شناسی دانشگاه علامه طباطبایی، محسن نیازی و حسن پیری از دانشگاه کاشان و زینب خوشرو؛ کارشناس ارشد جامعه شناسی دانشگاه تهران، در انجام آن با یکدیگر مشارکت داشتند.

یافته های این مطالعه، زمستان سال ۱۳۹۹ به صورت مقاله علمی با عنوان «طلاق های زودهنگام؛ تلاشی برای انفصال از فشارهای اجتماعی» در دوفصل نامه بررسی مسائل اجتماعی ایران منتشر شده است.